

Sygn. akt III AUa 1307/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krystian Serzysko
Sędziowie:	SSA Grażyna Wiśniewska SSA Agata Pyjas-Luty (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2015 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **M. B.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

o wydanie zaświadczenia

na skutek apelacji organu rentowego Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu Wydziału IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 czerwca 2014 r. sygn. akt IV U 2142/13

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 1307/14

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 8 października 2013 r. odmówił wnioskodawcy M. B. wydania zaświadczenia o ustawodawstwie właściwym (A1) na okres od 26 marca 2012 r. do 25 marca 2014 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł m.in. że nie zasługuje na uwzględnienie twierdzenie wnioskodawcy, iż działalność prowadzona przez niego na terenie Słowacji nie wpływa na codzienną pracę w gospodarstwie rolnym. Prowadzenie działalności na własny rachunek na terenie Słowacji w trybie ciągłym uniemożliwia wnioskodawcy w osobisty sposób wykonywanie niezbędnych prac w gospodarstwie rolnym. Organ rentowy podał także, iż M. B. ubiega się o wydanie zaświadczenia w okresie zamkniętym od 26 marca 2012 roku do 25 marca 2014 roku, a spełnia warunki tylko w niektórych dniach (od 26 marca 2012 roku do 26 czerwca 2012 roku, 8 maja 2013 roku, 15 maja 2013 roku oraz od 22 maja 2013 roku do 29 czerwca 2013 roku) tj. na okres faktycznie wykonywanej pracy na własny rachunek na terenie Słowacji.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wyrokiem z dnia 26 czerwca 2014 r. zmienił powyższą decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia

8 października 2013 r., od której odwołanie wniósł M. B., w ten sposób, że stwierdził, iż wnioskodawca M. B. spełnia przesłanki do wydania zaświadczenia o właściwym ustawodawstwie (A1) w okresie od 26 marca 2012 r. do 25 marca 2014 r. oraz przekazał Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówce Terenowej w N. do rozpoznania wniosek M. B.

o wydanie zaświadczenia o właściwym ustawodawstwie (A1) na okres od 26 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dotychczas wydał M. B. formularz A1 na okresy: od 26 marca 2012 r. do 26 czerwca 2012 r., od 8 maja 2013 r. do 8 maja 2013 r., od 15 maja 2013 r. do 15 maja 2013 r., od 22 maja 2013 r. do 29 czerwca 2013 r. tj. na okresy faktycznie wykonywanej pracy na własny rachunek na terenie Słowacji, zgodnie ze złożonymi wcześniej oświadczeniami M. B.. W dniu 11 września 2013 r. M. B. złożył wniosek o wydanie formularza A 1 za cały okres począwszy od dnia 26 marca 2012 r. M. B. posiada gospodarstwo rolne o powierzchni 2,05 ha przeliczeniowego i prowadzi działy specjalne produkcji rolnej. Z tego tytułu w okresie od 1 stycznia 1991 r. do 31 marca 1996 r. oraz od

1 stycznia 1997 r. do chwili obecnej podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników

z mocy ustawy w pełnym zakresie. Od dnia 1 kwietnia 1996 r. do 31 grudnia 1996 r. podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu rolników. M. B. prowadząc działalność rolniczą, równocześnie prowadził w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą w okresie od 1 stycznia 1997 r. do 28 września 2004 r., od 9 listopada 2009 r. do 31 maja 2010 r. Od dnia 2 lipca 2011 r. do chwili obecnej wnioskodawca na podstawie zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Wójta Gminy G. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, której przedmiotem jest m.in. sprzedaż detaliczna kwiatów, roślin, nasion, nawozów, żywych zwierząt domowych, karmy dla zwierząt, prowadzona

w wyspecjalizowanych sklepach, a także sprzedaż detaliczna pozostałych wyrobów prowadzona na straganach i targowiskach. W w/w okresach wnioskodawca na podstawie art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników podlegał ubezpieczeniu rolniczemu. Z dniem 26 marca 2012 r. M. B. zarejestrował pozarolniczą działalność gospodarczą na terenie Słowacji. Przedmiotem tej działalności jest sprzedaż w dni targowe na terenie B. produktów rolnych (sadzonek kwiatów) pochodzących z jego gospodarstwa rolnego. M. B. posiada w miejscowości (...) 16 tuneli do produkcji. Prowadzona przez niego działalność polega głównie na produkcji i sprzedaży kwiatów. Pod koniec stycznia każdego roku wnioskodawca kupuje sadzonki kwiatów, m.in. pelargonie, bratki, szalwie, obsadza je w dużych donicach i przez ok. 2-3 miesiące podlewa, nawozi, a następnie od połowy kwietnia rozpoczyna ich sprzedaż, która trwa do połowy czerwca. Po zakończonym sezonie od połowy czerwca czyści tunele, by pod koniec czerwca kupić sadzonki chryzantem, których sprzedaż rozpoczyna w październiku. Produkcja chryzantem trwa od lipca do października każdego roku. M. B. zajmuje się również sprzedażą sztucznych kwiatów przed dniem 1 listopada. Po zakończonym sezonie sprzedaży chryzantem ponownie czyści tunele, pod koniec stycznia następnego roku kupuje kolejne sadzonki kwiatów i rozpoczyna produkcję. Niewielką część produkcji (około 5-6 %) zajmuje uprawa pomidorów i ogórków w jednym z tuneli. Całą produkcję, zarówno kwiatów jak

i warzyw, wnioskodawca prowadzi w Polsce. Warzywa sprzedaje wyłącznie w Polsce, kwiaty sprzedaje głównie na giełdzie w K. oraz na placach targowych

w T. i G.. W 2012 r. i 2013 roku niewielką część produkcji kwiatów (około 18-20 %) sprzedał na terenie Słowacji, głównie w B.. W związku

z tym, że posiada kilka samochodów transportowych, może w tym samym czasie sprzedawać kwiaty w kilku miejscach. Wnioskodawca zatrudnia jednego pracownika, który wykonuje czynności zarówno przy produkcji, jak i przy sprzedaży kwiatów. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa zobowiązała wnioskodawcę do przedstawienia zaświadczenia o właściwym ubezpieczeniu. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie, wskazując, że przedmiotem postępowania było wyjaśnienie, czy wnioskodawca spełnia warunki do wydania przez organ rentowy zaświadczenia dotyczącego potwierdzenia ustawodawstwa właściwego (A1) za okres od dnia 26 marca 2012 r. Poza sporem pozostaje, że w tym czasie wnioskodawca posiadał gospodarstwo rolne

o powierzchni 2,05 ha przeliczeniowego i prowadził działy specjalne produkcji rolnej, równocześnie prowadząc w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą i na podstawie art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników podlegał ubezpieczeniu rolniczemu. Z dniem 26 marca 2012 roku M. B. zarejestrował pozarolniczą działalność gospodarczą na terenie Słowacji.

W ocenie Sądu Okręgowego w ustalonym w sprawie stanie faktycznym organ rentowy niezasadnie odmówił wydania zaświadczenia A1. Od daty rozpoczęcia przez M. B. prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Słowacji zastosowanie wobec niego mają przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L nr 166, poz. 1) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 997/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L nr 28, poz. 1). Sąd Okręgowy podkreślił, że nie samo zaświadczenie A1 decyduje o ubezpieczeniu, ponieważ wydawane jest ono w celu potwierdzenia ustawodawstwa właściwego, do którego weryfikacji zobowiązana jest właściwa instytucja państwa Unii Europejskiej.

W związku z powyższym, po złożeniu przez zainteresowanego wniosku o wydanie zaświadczenia o właściwym ustawodawstwie, polski organ rentowy zobowiązany był do szczegółowej analizy przypadku wnioskodawcy i ustalenia właściwego ustawodawstwa w oparciu o w/w regulacje. Po stwierdzeniu, że wnioskodawca spełnia warunki do podlegania polskiemu ustawodawstwu, organ rentowy winien wydać poświadczenie na formularzu A1. W wyroku z dnia 19 maja 2011 roku, I UK 403 /10, LEX 863952, Sąd Najwyższy wskazał, że zarówno wydanie poświadczenia dotyczącego ustawodawstwa właściwego wydawanego na podstawie art. 11 rozporządzenia Rady Nr 574/72 z 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność gospodarczą i członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. U. UE.L. 72. 74. 1, Dz. U. UE - sp. 05 - 1 - 83 ze zm.), pełniącego rolę analogiczną do wydawanego na podstawie Umowy między Polską a Niemcami z 25 kwietnia 1973 roku poświadczenia o stosowaniu polskich przepisów prawnych przy zatrudnianiu pracowników na terenie Niemiec, jak i odmowa wydania takiego poświadczenia, poprzedzone być musi każdorazowo oceną ZUS, czy mając na względzie obowiązujące przepisy, pracownicy podlegają polskiemu systemowi ubezpieczeń społecznych. Wydanie, jak również odmowa wydania takiego zaświadczenia, stanowią rozstrzygnięcie tego organu, odpowiednio co do objęcia, względnie odmowy objęcia pracownika, polskim systemem ubezpieczeń społecznych. Oznacza to, że organ rentowy wypowiada się władczo co do objęcia danych osób polskim systemem ubezpieczeń społecznych, wydając decyzję deklaratywną, do wydania której podstawę prawną stanowi art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności przebiegu ubezpieczeń społecznych. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 18 marca 2010 r., II UZP 2/10, LEX nr 564501, stwierdził, że wnioskodawcy ubiegającemu się o poświadczenie E101 nie chodzi

o zwykłe zaświadczenie jako swoiste poświadczenie stanu faktycznego lub prawnego na daną chwilę, a jego żądanie wykracza poza formułę "zaświadczenia", czyli informacji o stanie ewidencyjnym wynikającym z akt organu rentowego. W przypadku wydania poświadczenia E 101 organ rentowy nie tyle poświadcza dany stan faktyczny czy prawny, ale wypowiada się władczo co do objęcia konkretnej osoby polskim systemem zabezpieczenia społecznego. Sąd Okręgowy wskazał, że generalną zasadą koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego jest podleganie ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego, co wynika z art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004. W przypadku pracowników najemnych i osób wykonujących pracę na własny rachunek zastosowanie ma ustawodawstwo tego państwa członkowskiego, w którym normalnie wykonywana jest działalność (zasada *lex loci laboris*). Osoby otrzymujące określone krótkoterminowe świadczenia pieniężne w oparciu o swoją pracę najemną lub pracę wykonywaną na własny rachunek również podlegają ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonują pracę. W niektórych ściśle określonych sytuacjach uzasadnione jest jednak stosowanie kryteriów innych niż rzeczywiste miejsce zatrudnienia. Do takich przypadków zalicza się tymczasowe delegowanie pracowników do innego państwa członkowskiego oraz jednoczesne wykonywanie pracy w dwóch lub w kilku państwach członkowskich. Zasady ustalania ustawodawstwa właściwego są określone w art. 11–16 cyt. rozporządzenia 883/2004, a powiązane z nimi przepisy wykonawcze zostały zawarte w art. 14–21 rozporządzenia 987/2009. Zgodnie z art. 12 ust. 2 cyt. rozporządzenia nr 883/2004 osoba, która normalnie wykonuje działalność jako osoba pracująca na własny rachunek w Państwie Członkowskim,

a która udaje się, by wykonywać podobną działalność w innym Państwie Członkowskim, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy. Powyższy przepis dotyczy sytuacji przedsiębiorcy, który na terenie innego państwa prowadzi działalność przejściową. Warunkami stosowania tego przepisu są: - normalne wykonywanie działalności w państwie członkowskim; - wykonywanie podobnej działalności w innym państwie członkowskim; - czas wykonywania działalności nieprzekraczający dwudziestu czterech miesięcy. Stosownie do art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 883/2004 osoba, która normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich podlega: a) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym Państwie Członkowskim lub b) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się centrum zainteresowania dla jej działalności, jeżeli osoba ta nie zamieszkuje w jednym z Państw Członkowskich, w których wykonuje ona znaczną część swej pracy. Osoba normalnie zatrudniona w dwóch lub w kilku państwach członkowskich musi więc zgłosić ten fakt wyznaczonej instytucji w państwie członkowskim zamieszkania. Wyznaczona instytucja w państwie członkowskim zamieszkania ustala mające zastosowanie ustawodawstwo państwa członkowskiego, biorąc pod uwagę obowiązujące w tej materii procedury. Szczegółowe uregulowania dotyczące wykonania art. 12 i 13 rozporządzenia podstawowego zostały określone w rozporządzeniu wykonawczym nr 987/2009, które w art. 14 ust. 3 stanowi, iż do celów stosowania art. 12 ust. 2 rozporządzenia podstawowego określenie "która normalnie wykonuje działalność jako osoba pracująca na własny rachunek" odnosi się do osoby, która zwykle prowadzi znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę. W szczególności osoba taka musi już prowadzić działalność od pewnego czasu przed dniem, od którego zamierza skorzystać z przepisów tego artykułu oraz w każdym okresie prowadzenia tymczasowej działalności w innym państwie członkowskim, musi nadal spełniać w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę, wymogi konieczne do prowadzenia działalności pozwalające na jej ponowne podjęcie po powrocie. Stosownie natomiast do art. 14 ust. 6 rozporządzenia do celów stosowania art. 13 ust. 2 rozporządzenia podstawowego osoba, która "normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w więcej państwach członkowskich", oznacza w szczególności osobę, która równocześnie lub na zmianę wykonuje jeden rodzaj lub więcej odrębnych rodzajów pracy na własny rachunek, niezależnie od charakteru tej pracy, w dwóch lub więcej państwach członkowskich. W rozróżnianiu pracy wykonywanej zgodnie z ust. 5 i 6 od sytuacji opisanych w art. 12 ust. 1 i 2 rozporządzenia podstawowego, rozstrzygające znaczenie ma czas trwania pracy w jednym lub więcej państwach członkowskich (bez względu na to, czy ma ona charakter stały, incydentalny czy tymczasowy). W tym celu przeprowadza się ogólną ocenę wszystkich istotnych okoliczności obejmujących w szczególności, w przypadku osoby wykonującej pracę najemną, miejsce pracy określone w umowie o pracę – art. 14 ust. 7 rozporządzenia. Art. 14 ust. 6 rozporządzenia nr 987/09 konkretyzuje więc, że osoba, która „normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w więcej państwach członkowskich”, oznacza w szczególności osobę, która równocześnie lub na zmianę wykonuje jeden rodzaj lub więcej odrębnych rodzajów pracy na własny rachunek, niezależnie od charakteru tej pracy, w dwóch lub więcej państwach członkowskich. W wyroku z dnia 2 marca 2010 roku, II UK 233/09, OSNP 2011/17-18/234, Sąd Najwyższy uznał, że w takim przypadku chodzi o osobę, która w tym samym czasie w kilku państwach członkowskich świadczy w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wiele niezależnych od siebie usług dla różnych klientów, a nie o osobę wykonującą działalność w wielu państwach członkowskich w następujących po sobie okresach. Odnosząc powyższe przepisy do okoliczności rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że sytuacja wnioskodawcy powinna zostać oceniona z punktu widzenia przepisu art. 13 ust. 2 rozporządzenia podstawowego nr 883/2004. Wnioskodawca równocześnie prowadzi działalność w dwóch państwach członkowskich (Polska i Słowacja), w większym rozmiarze działalność odbywa się na terenie Polski, czego dowodzą przedłożone faktury obrazujące wielkość sprzedaży na terenie obu państw oraz zeznania wnioskodawcy dotyczące charakteru jego działalności w obu krajach. Właściwym zatem jest - stosownie do art. 13 ust. 2a) rozporządzenia - ustawodawstwo państwa, w którym wnioskodawca ma miejsce zamieszkania. Nie można określić przewidywanego czasu trwania tej działalności - M. B. nie deklarował, że będzie prowadził działalność na terenie Słowacji przez okres nie przekraczający 24 miesięcy, a z jego oświadczenia wynika, że zamierza kontynuować sprzedaż swoich produktów w dni targowe za granicą przez dłuższy okres. Do odwołującego nie może mieć zatem zastosowania art. 12 ust. 2 rozporządzenia podstawowego, ale - wskazany także przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji - art. 13 ust. 2 tego rozporządzenia. W ocenie Sądu Okręgowego prowadzenie przez M. B. opisanej wyżej działalności na terenie S. nie koliduje z

prowadzeniem gospodarstwa rolnego w Polsce. Wnioskodawca zajmuje się na terenie Polski produkcją kwiatów, które następnie sprzedaje m.in. na giełdzie w K. i na placach targowych w T. i G.. Tylko niewielka część produkcji (ok. 18-20 %) sprzedawana jest na terenie Słowacji, głównie

w B.. W związku z posiadaniem kilku samochodów transportowych wnioskodawca może w tym samym czasie sprzedawać kwiaty w kilku miejscach, zarówno w Polsce, jak i w Słowacji. M. B. w związku ze specyfiką prowadzonej przez siebie działalności codziennie musi wykonywać czynności związane z produkcją kwiatów i warzyw. Prowadzona przez niego sprzedaż nie utrudnia wykonywania tych czynności, ponieważ odległości między miejscem produkcji a miejscem sprzedaży (zarówno w Polsce jak i w S.) nie uniemożliwiają wykonywania codziennych czynności związanych z produkcją,

a ponadto wnioskodawca zatrudnia pracownika, który może zajmować się działalnością handlową. Zgodnie z art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r.

o ubezpieczeniu społecznym rolników, ilekroć w ustawie jest mowa o rolniku, rozumie się przez to pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkujejącą i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia. W doktrynie

i judykaturze utrwalony jest pogląd, że rolnik nie musi pracować fizycznie w tym gospodarstwie, wystarczy, że nim zarządza, podejmuje decyzje, które go dotyczą (tak np. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 marca 2011 r., III UK 81/10, LEX nr 818608). Możliwe jest prowadzenie działalności rolniczej polegające na samym zarządzaniu gospodarstwem. Niezależnie od tego Sąd Okręgowy wskazał, czego organ rentowy nie kwestionował, że wnioskodawca podlega rolniczemu ubezpieczeniu jako rolnik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą, co automatycznie sprawia, że pracy rolniczej wykonuje on mniej, a mocą obowiązujących przepisów (art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników) nadal podlega ubezpieczeniu rolniczemu. Podsumowując powyższe Sąd Okręgowy stwierdził, że brak było podstaw do odmowy wydania przez organ rentowy zaświadczenia o właściwym ustawodawstwie. M. B. jest osobą prowadzącą działalność na własny rachunek w dwóch państwach członkowskich, znaczną część pracy wykonuje w państwie, w którym ma miejsce zamieszkania, a zatem podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego. Okoliczność ta powinna znaleźć potwierdzenie w wydanym przez organ rentowy zaświadczeniu o właściwym ustawodawstwie. Niezrozumiała i pobawiona oparcia w przepisach jest argumentacja organu rentowego, iż wydanie takiego poświadczenia pozbawi odwołującego rolniczego ubezpieczenia. Nie można zgodzić się również z twierdzeniem organu rentowego, że wnioskodawca spełnia warunki do wydania zaświadczenia A1 jedynie na wyszczególnione w decyzji okresy, w których faktycznie wykonywał on działalność na terenie Słowacji. Powyższe stanowisko jest bezzasadne i nielogiczne. Skoro bowiem wnioskodawca spełnia warunki do podlegania ubezpieczeniu w Polsce przez cały okres prowadzenia działalności w dwóch państwach członkowskich, nie można ograniczać zaświadczenia tylko do poszczególnych dni wskazanych w decyzji. Jeżeli natomiast organ rentowy miałby wątpliwości w tej materii, to zgodnie z przepisami unijnymi winien zastosować obowiązującą w tym zakresie procedurę wyjaśniającą. Stosownie do art. 16 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009 osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego (art.16 ust. 2 rozporządzenia). Zgodnie z art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy, instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego, poświadcza, że to ustawodawstwo ma zastosowanie, oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie. Stosownie do art. 14 ust. 10 rozporządzenia wykonawczego w celu określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na podstawie ust. 8 i 9 - a art. 8 dotyczy przypadku art. 13 ust 1 i 2 rozporządzenia podstawowego - instytucje zainteresowane uwzględniają sytuację, jaka prawdopodobnie może mieć miejsce podczas kolejnych 12 miesięcy kalendarzowych. W niniejszej sprawie odwołujący domagał się potwierdzenia właściwego ustawodawstwa od 26 marca 2012 roku, organ rentowy oceniał je do 25 marca 2014 roku. Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało, że istnieją podstawy do potwierdzenia ubezpieczenia odwołującego w

Polsce na okres, który był przedmiotem oceny organu rentowego, wobec czego zaskarżoną decyzję należało zmienić poprzez ustalenie, że wnioskodawca spełnia przesłanki do wydania zaświadczenia o właściwym ustawodawstwie w okresie od 26 marca 2012 r. do 25 marca 2014 r. Wnioskodawca domagał się potwierdzenia ustawodawstwa właściwego także za okres po 25 marca 2014 r., a zaskarżona decyzja dotyczyła okresu od 26 marca 2012 r. do 25 marca 2014 r. Na rozprawie w dniu 12 czerwca 2014 r. M. B. złożył wniosek o poświadczenie ustawodawstwa właściwego na dalszy okres tj. po 25 marca 2014 r., zatem zgodnie z art. 477⁽¹⁰⁾ § 2 k.p.c nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, należało przekazać do rozpoznania organowi rentowemu i tak też Sąd Okręgowy postąpił w odniesieniu do wniosku z dnia 12 czerwca 2014 r.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w K. zarzucając: 1) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu Okręgowego z zebraniem materiałem dowodowym polegającą na ustaleniu, że ubezpieczony w ciągłości prowadzi działalność gospodarczą na terenie Słowacji; 2) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego. Podnosząc te zarzuty apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Apelujący wywodził, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika jednoznacznie, iż główna działalność rolnicza i gospodarcza tj. uprawa kwiatów ma miejsce

w Polsce, a jedynie sporadycznie wykonywana jest w Słowacji, ponadto nie osobiście, lecz przez pracownika, który zajmuje się dystrybucją kwiatów.

W formularzu A1 jest wskazane, że zaświadczenie o właściwym ustawodawstwie obowiązuje w okresie faktycznego wykonywania pracy i formularz powinien być wystawiony tylko na te okresy faktycznej pracy na terytorium innego państwa członkowskiego UE. Biorąc to pod uwagę Sąd Okręgowy naruszył przepis art. 12 ust. 2 rozporządzenia nr 883/2004 poprzez jego błędne zastosowanie, ponieważ wolą wnioskodawcy jest prowadzenie w ciągłości działalności gospodarczej na terenie Słowacji, ponieważ twierdzi on, że ma bliżej do rynków zbytu kwiatów i tym samym przekroczenie okresu 24 miesięcy, w konsekwencji powinien wnioskodawca podlegać słowackiemu systemowi ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Trafnie uznał Sąd I instancji, że wnioskodawca spełnił przesłanki niezbędne do wydania zaświadczenia o właściwym ustawodawstwie w okresie od 26 marca 2012 r. do 25 marca 2014 r. Sąd I instancji starannie zebrał i rozważył wszystkie dowody oraz ocenił je w sposób nienaruszający swobodnej oceny dowodów. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Apelacyjny przyjmuje za własną, w pełni dzieląc wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z tego też względu Sąd Apelacyjny nie dostrzega potrzeby ponownego szczegółowego przytaczania zawartych w nim argumentów (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776; z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, lex nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, lex nr 558303).

Trafnie zauważył Sąd I instancji, że w sprawach dotyczących odmowy wydania zaświadczenia o właściwym ustawodawstwie przedmiotem sporu jest w istocie spełnienie przez osobę zainteresowaną przesłanek, które na gruncie przepisów prawa wspólnotowego warunkują podleganie ubezpieczeniom społecznym konkretnego Państwa Członkowskiego. Jak słusznie wskazał Sąd I instancji, wydanie czy też odmowa wydania przez organ rentowy zaświadczenia A 1 jest w istocie rzeczy rozstrzygnięciem tego organu, odpowiednio co do objęcia względnie odmowy objęcia osoby zainteresowanej polskim ubezpieczeniem społecznym w danym okresie. Analogiczne stanowisko w odniesieniu do zaświadczenia E 101 wydawanego w stanie prawnym obowiązującym do dnia 1 maja 2010 r., tj. na gruncie przepisów Rozporządzenia Rady EWG nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r.

w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, przedstawił Sąd Najwyższy

w uzasadnieniu uchwały z dnia 18 marca 2010 r., II UZP2/10, OSNP 2010/17-18/216, przyjmując, że spór w sprawie o wydanie zaświadczenia E 101 dotyczy zagadnienia ogólniejszego, tj. pozostawania bądź wyłączenia z krajowego systemu ubezpieczeń społecznych. W tej kwestii Sąd I instancji prawidłowo przyjął, że dla oceny, jakiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych podlega wnioskodawca, należało zastosować obowiązujące od dnia 1 maja 2010 r. przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L.04.166.1), zwanego dalej „rozporządzeniem podstawowym” oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia Nr 883/2004 (Dz. U. UE L. 284.1), zwanego dalej „rozporządzeniem wykonawczym”. Na gruncie przepisów rozporządzenia podstawowego wyrażona została naczelna zasada koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w myśl której osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego (art. 11 ust. 1 – zasada podlegania ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego). Szczegółowe zasady ustalenia ustawodawstwa właściwego zostały zawarte w art. 11 – 16 rozporządzenia podstawowego 883/2004, a powiązane z nimi przepisy wykonawcze umiejscowione są w art. 14-21 rozporządzenia wykonawczego 987/2004.

Jak wynika z prawidłowych ustaleń faktycznych Sądu I instancji, wnioskodawca posiadał w Polsce gospodarstwo rolne o powierzchni 2,05 ha przeliczeniowego, w którym prowadził działy specjalne produkcji rolnej. Równolegle prowadził w Polsce działalność gospodarczą (sprzedaż detaliczna kwiatów, roślin, nasion, itp.). Wnioskodawca spełniał przesłanki z art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r. poz. 1403 j.t.) i dlatego pomimo prowadzenia działalności gospodarczej, podlegał w Polsce ubezpieczeniu społecznemu rolników, nie zaś ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej. Z dniem 26 marca 2012 r. wnioskodawca zarejestrował działalność gospodarczą na terenie Słowacji, której przedmiotem jest sprzedaż sadzonek kwiatów pochodzących z jego gospodarstwa rolnego. Takie ustalenia faktyczne Sądu I instancji znajdują w pełni odzwierciedlenie w zebranych

w sprawie materiale dowodowym. Podniesiony przez apelującego zarzut błędu

w ustaleniach faktycznych nie został w żaden sposób umotywowany. Ponieważ zarzut ten stanowił w istocie wyłącznie wyraz dezaprobaty dla poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń, nie poparty żadną rzeczową argumentacją, nie mógł on prowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku. Na podkreślenie zasługuje, że z zebranego materiału dowodowego nie wynika w żaden sposób, aby w spornym okresie wnioskodawca w sposób przewidziany przepisami prawa obowiązującymi na terytorium S. dokonał np. zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej czy też czasowego zaprzestania jej prowadzenia. Ponieważ rolniczy organ rentowy nie jest uprawniony do dokonywania oceny stosunku prawnego będącego podstawą objęcia ubezpieczenia w kraju świadczenia pracy według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego (por. wyr. Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., I UK 275/13, G.Prawna UiŚ 2014/75/4), nie jest zasadne stanowisko organu rentowego, że zaświadczenie A1 mogłoby być wydane dla okresów, w których wykazane jest faktyczne wykonywanie czynności na terytorium Słowacji. Na marginesie zauważyć należy, że organ rentowy popadł w uzasadnieniu apelacji w wyraźną sprzeczność, z jednej strony podnosząc, że niezasadne są ustalenia Sądu I instancji co do prowadzenia działalności gospodarczej w ciągłości na terytorium Słowacji, a z drugiej wskazując, że do naruszenia art. 12 ust. 2 rozporządzenia podstawowego doszło z uwagi na to, iż wolą wnioskodawcy jest prowadzenie w ciągłości działalności gospodarczej na terenie Słowacji.

Trafnie przyjął Sąd I instancji, że w świetle powyższych ustaleń faktycznych ustalenie ustawodawstwa właściwego w zakresie ubezpieczeń społecznych winno nastąpić w oparciu o art. 13 ust. 2 rozporządzenia podstawowego. Zgodnie z tym przepisem osoba, która normalnie wykonuje pracę na własny rachunek w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich podlega: a) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym Państwie Członkowskim lub b) ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się centrum zainteresowania dla jej działalności, jeżeli osoba ta nie zamieszkuje w jednym z Państw Członkowskich, w których wykonuje ona znaczną część swej pracy. W przypadku wnioskodawcy „wykonywanie pracy na własny rachunek” w spornym okresie miało miejsce w dwóch Państwach Członkowskich tj. w Polsce i Słowacji. Sąd Apelacyjny zwraca w tym miejscu uwagę na to, że działalność rolnicza prowadzona w Polsce przez wnioskodawcę odpowiada pojęciu „działalności na własny rachunek” w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Rady (EWG) nr

1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. i następnie w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. Takie stanowisko jest konsekwentnie prezentowane w orzecznictwie tut. Sądu Apelacyjnego, gdzie zwraca się uwagę na to, że w ustawodawstwie europejskim dla celów zabezpieczenia społecznego rolnicy traktowani są jako osoby prowadzące działalność na własny rachunek, a także art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników definiuje rolnika jako pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkujejącą i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jego posiadaniu gospodarstwie rolnym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 listopada 2013 r. III AUa 28/13). W świetle przepisów wspólnotowych dotyczących zabezpieczenia społecznego brak jest uzasadnionych racji prawnych dla przyjęcia, że działalnością na własny rachunek miałyby być wyłącznie pozarolnicza działalność gospodarcza. Ponieważ nie tylko „wykonywanie pracy na własny rachunek” odbywa się na terytorium dwóch Państw Członkowskich, ale także „znaczna część pracy” wykonywana jest na terenie Polski, zatem po myśli art. 13 ust. 2 pkt a) rozporządzenia podstawowego, wnioskodawca spełnia przesłanki do podlegania ustawodawstwu miejsca zamieszkania w zakresie ubezpieczeń społecznych, czyli ustawodawstwu polskiemu.

Sąd I instancji słusznie uznał za niezasadne stanowisko organu rentowego, że prowadzenie przez wnioskodawcę działalności gospodarczej w Słowacji koliduje z prowadzeniem w Polsce gospodarstwa rolnego. Na podkreślenie zasługuje, że w funkcjonującym w Polsce gospodarstwie rolnym wnioskodawca zajmuje się głównie produkcją kwiatów, które następnie sprzedaje m.in. na giełdzie w K. i na placach targowych w G. i T., a w Słowacji sprzedawana jest tylko niewielka część produkcji. Z racji posiadania kilku samochodów transportowych możliwe jest prowadzenie sprzedaży w tym samym czasie w kilku miejscach, sprzedaż nie utrudnia wykonywania czynności związanych z produkcją kwiatów i warzyw, ponieważ odległości pomiędzy miejscem produkcji a miejscem sprzedaży nie są znaczące, a ponadto wnioskodawca zatrudnia pracownika, który może zajmować się wyłącznie działalnością handlową. Sąd I instancji trafnie też odwołał się do utrwalonego w orzecznictwie poglądu, że prowadzenie działalności rolniczej nie musi oznaczać codziennego wykonywania pracy fizycznej w gospodarstwie rolnym, wystarczające jest zarządzanie gospodarstwem i podejmowanie decyzji dotyczących prawidłowego i codziennego funkcjonowania gospodarstwa.

Całkowicie chybione jest stanowisko apelacji, że Sąd I instancji dopuścił się błędnego zastosowania przepisu art. 12 ust. 2 rozporządzenia podstawowego. Zgodnie z tym przepisem, osoba, która normalnie wykonuje działalność jako osoba pracująca na własny rachunek w Państwie Członkowskim, a która udaje się, by wykonywać podobną działalność w innym Państwie Członkowskim, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego Państwa Członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy, a zatem dyspozycja tego przepisu w ogóle nie odnosi się do okoliczności takich, które miały miejsce w rozpoznawanej sprawie. Powołany przez organ rentowy przepis art. 12 ust. 2 rozporządzenia podstawowego odnosi się bowiem do sytuacji, w której „wykonywanie pracy na własny rachunek” odbywa się w istocie rzeczy na terytorium jednego tylko Państwa Członkowskiego, a dochodzi jedynie do zmiany Państwa, na terytorium którego odbywa się „wykonywanie pracy na własny rachunek”. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie mamy do czynienia z taką sytuacją, w której „wykonywanie pracy na własny rachunek” odbywa się równolegle w dwóch różnych Państwach Członkowskich.

W świetle powyższego skoro zaskarżony wyrok jest trafny i odpowiada prawu, a wywiedziona apelacja nie zawierała usprawiedliwionych zarzutów, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 kpc.